

Kirkon Ulkomaanavun lausunto ulkoasiainvaliokunnalle asiasta VNS 2/2025 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2026–2029

Kirkon Ulkomaanapu kiittää ulkoasiainvaliokuntaa mahdollisuudesta saada lausua julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2026–2029.

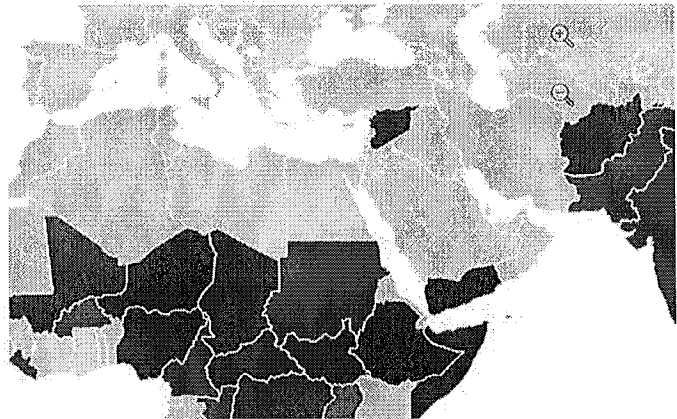
Toivomme, että valiokunta kiinnittää lausunnossaan huomiota seuraaviin kysymyksiin:

- **Kansainvälisen monenkeskisen järjestelmän horjumisen, konfliktien lisääntyminen ja ilmastokriisi lisäävät epävakautta Euroopan lähialueilla.** Kehitysyhteistyön ja humanitaarisen avun leikkaukset Suomessa ja muualla vaikeuttavat tilannetta entisestään.
- **Yhdysvaltojen massiiviset kansainvälisen avun leikkaukset** kohdentuvat erityisesti hauraimpiin valtioihin ja humanitaariseen apuun. Tässä tilanteessa Suomen pitäisi pystyä tarkastelemaan uudelleen tehtyjä leikkauksia sekä yhdessä EU:n kanssa lisätä rahoitusta humanitaarisille toimijoille, etenkin sellaisiin kohteisiin, joissa Yhdysvaltojen rahoitusjäädytysten vaikutukset ovat kriittisiä.
- Hallitus on kautensa aikana päättänyt lähes 1,3 miljardin euron leikkauksista kehitysyhteistyöhön. Toistuvat uudet leikkaukset vaikeuttavat kehitysyhteistyön suunnitelmallisuutta ja rajoittavat mahdollisuuksia reagointiin uusissa tilanteissa. **Toivomme, että valiokunta ilmaisee huolensa asiasta ja kehottaa hallitusta kääntämään rahoituksen suunnan.**
- **Suomen kehitysyhteistyön taso on jäänyt kauas pohjoismaisen tason taakse.** Ruotsin rahoitus on leikkauksista huolimatta yli 0,7 % bruttokansantulosta, Tanska on vahvasti sitoutunut 0,7 % rahoitukseen ja Norjan rahoitus oli 2024 jo 1,02 % bruttokansantulosta. Julkisen talouden suunnitelman mukaan Suomen kehitysyhteistyön taso laskee noin 0,32 % bruttokansantulosta kehyskauden aikana.
- On syytä huomata, että 2024 noin 19,5 % Suomen antamasta kehitysrahoituksesta kohdistui Suomeen itseensä laskennallisina kotimaan pakolaiskuluina.
- Vuonna 2025 Suomen varsinaisen kehitysyhteistyön rahoitus on lähes 50 % matalampi kuin 10 vuotta sitten, ennen isojen leikkausten alkua. Suomen kehityspoliittinen läsnäolo maailmalla ja kansainvälisissä järjestöissä on kaventunut merkittävästi.
- **Kansalaisjärjestöjen toteuttaman kehitysyhteistyön rahoituksen suojeleminen leikkauksilta on myönteistä** ja osoittaa arvostusta järjestöjen tekemälle työlle osana Suomen kansainvälistä kehityspoliittikkaa.
- Leikkausten kohdennuksista päätettäessä, on huolehdittava siitä, ettei Suomen hyvin käyntiin lähteneeltä koulutuspainopistettä vaaranneta. Leikkaukset myös uhkaavat Suomen mahdollisuuksia sitoutua tärkeimmän koulutusta tukevan kansainvälisen rahaston Global Partnership for Educationin (GPE) jatkorahoitukseen.

Globaaliin monikriisiin vastaaminen vaatii panostuksia kehitysrahoitukseen

Pitkä myönteisen inhimillisen kehityksen kausi näyttää uhkaa päättyä. **Lisääntyvät konfliktit, ilmastokriisin kiihtyminen ja taloudelliset kriisit lisäävät köyhyyttä ja epävakautta ympäri maailmaa – erityisesti Euroopan ympärillä.**

- Kestävän kehityksen SDG-tavoitteista vain 17 % ollaan saavuttamassa 2030 mennessä.
- 300 miljoonaa ihmistä tarvitsee humanitaarista apua tämän vuoden aikana.
- Ennätysmäärä ihmisiä (122,6 milj.) on joutunut pakenemaan kodistaan.
- Aseellisten konfliktien määrä maailmalla on kasvussa ja geopoliittiset jännitteet kasvavat.
- Ilmastonmuutoksen aiheuttamat riskit osuvat pahimmin muutenkin hauraisiin, matalan tulotason maihin (kuva).

INFORM Climate Change -työkalu kertoo ilmatoriskeistä. Tumman punaiseksi merkityt valtiot ovat suurimmassa vaarassa.

Yhdysvaltojen leikkausten vaikutukset

- Maaliskuun alussa Yhdysvallat ilmoitti lähes kaiken kansainvälisen avun rahoituksen katkaisemisesta. Päätös seurasi tammikuussa määrättyä jäädytystä. **Yhdysvallat katkaisi kerralla lähes 10 000 rahoitussopimusta, joiden mittakaava oli noin 58 miljardia dollaria.**
- Kirkon Ulkomaanavun osalta 7 miljoonan dollarin rahoitusten katkaisu vaikeuttaa suoraan yli 200 000 pakolaislapsen ja -nuoren koulutusta Ugandassa ja Keniassa.
- Arviot apuleikkausten suorista vaikutuksista ihmisten selviämiseen ovat valtavat:
  - 1,65 miljoonaa ylimääräistä Aidsista johtuvaa kuolemaa
  - 550 000 ruoka-avun puuttumisesta johtuvaa ylimääräistä kuolemaa
  - 500 000 ylimääräistä rokotteiden puuttumisesta johtuvaa kuolemaa
  - 310 000 tuberkuloosin lisääntymisestä johtuvaa ylimääräistä kuolemaa
  - 290 000 ylimääräistä malarian lisääntymisestä johtuvaa kuolemaa
- **Yhdysvalloilla on ollut korostunut rooli köyhimpien ja konfliktista kärsivien maiden tukemisessa.**
- Yhdysvaltojen päätöksellä on huomattavia vaikutuksia läpi kansainvälisen monenkeskisen järjestelmän johtuen maan merkittävästä rahoittajaroolista.
- Vuonna 2024 Yhdysvallat rahoitti 42,3 % kaikesta humanitaarisesta avusta (13,9 miljardia dollaria). Yhdysvaltojen osuus YK:n perusrahoituksesta on 22 % ja YK:n rauhanturvaoperaatioista 25 %.
- Suhteessa Yhdysvaltain talouden kokoon, panostus kehitys yhteistyöhön on kuitenkin ollut rajallinen 0,24 % (2023) bruttokansantulosta – kaukana 0,7 % tavoitteesta.

Koulutuspainopisteen turvaaminen

"Yhteiskunnallinen kehitys ja talouskasvu edellyttävät väestön koulutustason nostamista kehittyvissä maissa. Koulutuksen on oltava laadukasta ja kaikkien saavutettavissa. Koulutus on investointi tulevaisuuteen. Koulutettua työvoimaa tarvitaan yritystoiminnan rakentamiseksi ja investointien houkuttelemiseksi."

– Valtioneuvoston Kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteko

Laadukas inklusiivinen koulutus on perusedellytys niin köyhyyden vähentämiseksi, työpaikkojen luomiselle, talouskasvulle, tasa-arvolle, vakaille demokratiolle kuin ilmastonmuutoksen torjumiseksi. Siksi meidän on satsattava koulutukseen, joka tavoittaa kaikki lapset ja nuoret – myös tytöt ja nuoret naiset sekä haavoittuvassa asemassa olevat lapset ja nuoret, erityisesti vammaiset ja kotoaan paenneet Yksikään YK:n kestävän kehityksen tavoite ei toteudu ilman koulutusta. Kerran saatua koulutusta mikään sota tai kriisi ei voi ottaa pois.

Koulutus kuuluu niihin teemoihin, joissa Suomella on erityistä osaamista ja annettavaa. Suomi on onnistuneesti nostanut koulutuksen kehitysyhteistyön painopisteesi ja on myönteistä, että tämä työ jatkuu.

Kehitysyhteistyöhön kohdistuvat toistuvat leikkaukset uhkaavat Suomen mahdollisuuksia tukea koulutusta osana kehitysyhteistyötä ja tätä kautta luoda kehityksen ja taloudellisen kasvun perusedellytyksiä.

Leikkaukset myös uhkaavat Suomen mahdollisuuksia sitoutua tärkeimmän koulutusta tukevan kansainvälisen rahaston Global Partnership for Educationin (GPE) jatkorahoitukseen.

Global Partnership for Education (GPE) on tärkein kansainvälinen koulutusta tukeva rahasto, jonka tarkoituksena on laajan eri koulutustoimijoiden välisen yhteistyön ja kumppanuuden kautta kehittää ja parantaa koulutusjärjestelmiä kehittyvissä maissa. GPE:n kumppanuusmallissa mukana yhteistyössä ovat sekä tukea saavat maat että tukijavaltiot, kansainväliset järjestöt ja kansalaisyhteiskunta, yritykset ja yksityiset säätiöt sekä tukea vastaanottavien maiden kansalaisyhteiskunta.

Suomi on valtiotasolla mukana GPE:ssä sekä rahoittajana, että maatason koordinaatiosta vastaavana tahona. Viimeisimmälle rahoituskaudelle 2021–2025 myönnetty tuki oli 25 miljoonaa euroa. On tärkeää, että Suomen tuki monenkeskisille koulutustoimijoille on suunnitelmallista ja jatkuvaa. Tämän hallituksen on tehtävä päätös myös Global Partnership for Education -rahaston jatkotuesta vuodesta 2026 eteenpäin. Kyse on myös Suomen omista mahdollisuuksista nostaa esille osaamistaan koulutuksen huippumaana ja olla mukana päättämässä kansainvälisen koulutuspolitiikan suunnasta.

→ Toivomme, että ulkoasiainvaliokunta lausunnossaan katsoo, että leikkausten kohdennuksista päätettäessä, on huolehdittava siitä, ettei Suomen hyvin käyntiin lähteneeltä koulutuspainopistettä vaaranneta. On syytä harkita selkeän tavoitteen asettamista koulutukseen kohdennetulle rahoitukselle. Samoin ulkoministeriön käytössä olevaa koulutusalan asiantuntemuksesta on huolehdittava.

Kirkon Ulkomaanavun puolesta lisätietoja antaa:
vaikuttamistyön päällikkö Tapio Laakso, p. 050 536 3280, tapio.laakso@kua.fi